

خواص درمانی فراآورده های زنبور عسل

پدیدآورندگان:

مهندس امین سلاخورزبان

دکتر فرشته سپهوند

دکتر مهناز مردانی

خرم آباد

انتشارات شاپورخواست

۱۳۹۳

تقدیر و تشکر

خدای منان را شاکریم که فرصتی پیش آمد تا گامی هر چند اندک در جمع‌آوری این اثر برداریم. وظیفه‌ی خود می‌دانیم که به مصداق آیه‌ی شریفه "من لم یشکر المخلوق لم یشکر خالق" از همه نویسندگان و پژوهشگرانی که به منظور تکمیل این مجموعه، کتب و نتیجه تحقیقات آن‌ها استفاده شده است سپاسگزاری کنیم.

از برادر ارجمند جناب آقای مهندس محمدعلی جزایری، جهت همکاری در ترجمه‌ی برخی متون، جناب آقای اسدالله عالیخانی به خاطر استفاده از تجربیات ارزشمند ایشان، همچنین جناب آقای دکتر بهرام رسولیان ریاست مرکز تحقیقات داروهای گیاهی رازی دانشگاه علوم پزشکی لرستان و همکاران ایشان با زبانی کوتاه، اما خالصانه، کمال تشکر و تقدیر را به عمل آوریم.

صفحه

عنوان

۱۳

پیش‌گفتار

فصل اول:

عسل

۱۹

تاریخچه

۲۱

عسل

۲۲

ترکیبات

۲۲

رطوبت

۲۲

کریو هیدرات‌ها

۲۳

اسیدها

۲۳

آنزیم‌ها

۲۴	ویتامین‌ها
۲۴	مواد معدنی
۲۴	پروتئین‌ها و اسیدهای آمینه
۲۴	تبدیل شهد به عسل
۲۵	رنگ
۲۵	عطر
۲۵	انواع عسل
۲۶	خاصیت آنتی‌اکسیدانی
۲۹	التیام زخم
۳۱	التیام زخم‌های ناشی از سوختگی
۳۱	بهبود زخم پای دیابتی
۳۳	سینوس پیلونیدال
۳۳	پانسمان زخم با عسل
۳۴	سلامت دهان و دندان
۳۶	سرفه
۳۷	خاصیت ضد میکروبی
۳۷	علل فعالیت ضد باکتریایی عسل
۴۱	زخم معده
۴۲	سرطان
۴۴	بیماری‌های قلبی - عروقی
۴۵	ایدز
۴۶	دیابت
۴۶	درد قاعدگی
۴۷	عملکرد ورزشی
۴۷	آلودگی عسل
۴۸	کلستریدیوم بوتولینوم
۴۸	شکرک زدن عسل

۴۹	عوامل مؤثر در شکرک زدن عسل
۵۰	از بین بردن شکرک
۵۰	عسل طبیعی و تقلبی
۵۰	چند نکته‌ی ضروری برای مصرف‌کنندگان عسل
۵۱	روش‌های آزمایشگاهی تشخیص عسل مرغوب
۵۱	هفت قانون طلایی کیفیت عسل
۵۲	نمادهای عسل
۵۲	کاربرد عسل در آلوده‌های آرایشی و بهداشتی
۵۳	منابع

فصل دوم:

پروپولیس

۶۳	تاریخچه
۶۴	چگونگی ترشح پروپولیس
۶۴	رنگ پروپولیس
۶۴	ترکیبات
۶۵	خاصیت آنتی‌اکسیدانی
۶۶	خاصیت ضد میکروبی
۶۸	اثرات ضد میکروبی پروپولیس بر میکروارگانیسم‌های آسیب‌پذیر
۶۹	آسیب‌های پوستی
۷۰	گزارش یک مورد درمان زخم پای دیابتی
۷۱	خواص ضد سرطانی
۷۱	دستگاه گوارش
۷۲	اثرات حفاظتی بر کبد
۷۲	بیضاری‌های قلبی - عروقی
۷۳	مصرف پروپولیس در کشورهای جهان
۷۳	روش‌های استفاده از پروپولیس
۷۴	مقابع

فصل سوم:

ژل رویال

۸۱	ژل رویال
۸۲	ترکیبات
۸۳	خاصیت آنتی‌اکسیدانی
۸۳	ژل رویال به عنوان یک مکمل غذایی
۸۵	خاصیت ضد میکروبی
۸۵	رویالین
۸۶	آپسی‌میل
۸۶	ژلینزها
۸۶	آپالومین
۸۷	اسید ژل رویال
۸۷	آثار قلبی - عروقی
۸۸	دیابت
۸۹	سیستم عصبی
۸۹	پوکی استخوان
۹۰	سرطان
۹۰	ناتوانایی جنسی و بهبود باروری
۹۰	بیماری‌های تنفسی
۹۰	تأثیرات پوستی
۹۱	دیگر موارد ادعا شده در مورد اثر ژل رویال بر حفظ سلامتی
۹۲	حساسیت
۹۲	روش‌های استفاده از ژل رویال
۹۴	نگهداری ژل رویال
۹۴	جمع‌آوری ژل رویال (۴۰)
۹۵	منابع

فصل چهارم:

گرده‌ی گل

۱۰۱	گرده
۱۰۲	روش جمع‌آوری
۱۰۴	ترکیبات
۱۰۵	آثار گرده‌های موجود در عسل
۱۰۶	تأثیرات مضم
۱۰۶	انرژی‌زایی
۱۰۷	خاصیت آنتی‌اکسیدانی
۱۰۸	بیماری‌های ناشی از عسل
۱۰۹	سرطان
۱۱۰	خاصیت ضد میکروبی
۱۱۱	پورکی استخوان
۱۱۱	حساسیت
۱۱۲	شیوه‌های مصرف دانه‌ی گرده
۱۱۳	مقدار مصرف
۱۱۳	نکات بهداشتی
۱۱۵	منابع

فصل پنجم:

زهر

۱۲۱	تاریخچه
۱۲۲	تولید زهر
۱۲۳	چگونگی نیش زدن
۱۲۳	ترکیبات
۱۲۵	آثار بیولوژیکی و درمانی زهر زنبور و ترکیبات آن
۱۲۶	خواص درمانی زهر زنبور عسل
۱۲۶	آتریت

۱۲۷	 ام. اس
۱۲۸	 پارکینسون
۱۲۹	 آلزایمر
۱۲۹	 سرطان
۱۳۰	 روش‌های درمان
۱۳۰	 واکنش‌های حساس در مقابل زهر زنبور عسل
۱۳۲	 تست حساسیت
۱۳۲	 کمک‌های اولیه به افراد حساس که دچار گزش شده‌اند
۱۳۲	 خطرات گزش از نواص حساس بدن
۱۳۲	 کمک بعد از گزش زنبور
۱۳۳	 موارد عدم تجویز زهر زنبور
۱۳۴	 منابع

پیش‌گفتار

در نگاهی دقیق به آنها پیرایان می‌توان به گوشه‌هایی از شگفتی‌های زیبای هستی و عظمت آفریدگار آن دست یافت. این خصوص حضرت علی^(ع) در سخنی فرموده‌اند: «مخلوقات خداوند، بزرگ و کوچک، سنگین و سبک، نیرومند و ناتوان هر یک با نظام دقیق و کامل، ما را به آفریننده آنها متعجب می‌کنند.»

زنبور عسل، حشره‌ای شگفت‌انگیز با رفتی بسیار پیچیده است. اگر در زندگی این موجود دقت کنیم دنیای عظیمی مشاهده می‌نماییم. سازمانی وسیع، زندگی دقیق و منظم و کار و فعالیت خستگی‌ناپذیر.

زندگی این حشره در احادیث و روایات مختلف به عنوان وجودی پرتلاش مورد تأکید بوده است چنانچه امام صادق^(ع) فرموده‌اند: ای مفضل! شاه‌نشین زنبور در تلاش و کوشش (فراوان) او در ساختن عسل و در آماده کردن و ساختن خانه‌هایشان ...

امروزه شیوه‌ی زندگی زنبور عسل توسط دانشمندان مورد بررسی دقیق قرار گرفته و تا کنون برخی از رازهای پیچیده‌ی آن کشف گردیده است. زنبور عسل معمولی با نام علمی *Apis mellifera* گونه‌ای از راسته نازک بالان است. این حشره قسمت‌های دهانی جونده و مکنده، هر دو را دارا است. دگردیسی آن کامل بوده و به طور دسته‌جمعی زندگی می‌کند.

سه نوع زنبور در کلونی زنبورها وجود دارد.

۱. ملکه ۲. زنبورهای کارگر ۳. زنبورهای نر

ملکه

ملکه تنها ماده‌ی کامل تخم‌گذار در کلنی زنبور عسل است (دو مدل زنبور ماده وجود دارد یکی ملکه و دیگری زنبورهای کارگر). اصولاً تفاوت ژنتیکی بین لاروهایی که به ملکه تبدیل می‌شوند با دیگر زنبورها وجود ندارد بلکه این تفاوت به مصرف ژله‌ی رویال وابسته است. ترکیب ژل رویال موجب می‌شود زنبورهای ملکه درشت‌تر و سنگین‌تر از دیگر زنبورها باشند. ملکه معمولاً ۵ سال ممکن است عمر کند، ولی چون با بالا رفتن سن پیری، قدرت تخم‌گذاری ملکه نیز کم‌تر می‌شود و در نتیجه جمعیت پس از مدتی ضعیف و ضعیف‌تر می‌گردد، برای داشتن جمعیت پرمحصول باید آن را حداکثر در سن سه سالگی حذف و یک ملکه جوان و فعال را جایگزین نمود.

زنبور نر

بارور نمودن ملکه بر عهده‌ی زنبورهای نر موجود در کندوها است. این زنبورها دارای نیش نبوده و توانایی جمع‌آوری شهد را نداشته و فقط ۲۴ روز زنده می‌مانند. زنبور نر در حشره‌های بزرگ‌تری نسبت به زنبورهای کارگر پرورش می‌یابند. تخم‌های بارور نشده‌ی ملکه به زنبور نر تبدیل می‌شوند.

زنبور کارگر

جنسیت زنبورهای کارگر ماده است. این زنبورها با وجود اینکه ماده هستند اما توانایی بارور شدن ندارند. ولی در صورت نبودن ملکه در کندو می‌توانند تخم‌ریزی کنند. نیش زنبورهای ماده خاردار است. به خاطر وجود همین خارها پس از نیش زدن و ورود زهر به ساختار گوشتی بدن موجودات گیر کرده و پس از چند دقیقه این زنبور می‌میرد. وظایف زنبور کارگر عبارتند از تولید عسل، جمع‌آوری شهد، گرده، آب، بره‌های پسمانی از کندو، رسیدگی به ملکه، پرورش نوزادان، رسیدگی به کندو و ...

اهمیت زنبور عسل در گرده‌افشانی

شناختن زنبور و ارزش گذاشتن به آن فقط به خاطر عسل، نادیده گرفتن اهمیت اصلی حشره بسیار مفید و عدم درک ارزش حقیقی آن است. زنبور عسل، افزون بر تولید

محصولات گوناگون و اشتغال‌زایی در صنایع مختلف، مهم‌ترین نقش خود را در طبیعت با دخالت در عمل گرده‌افشانی و افزایش تولید محصولات کشاورزی و احیای محیط زیست ایفا می‌کند. این حشره بیش از دیگر حشرات عامل انتقال گرده‌ی گل‌ها است. زیست‌شناسان معتقدند از بین رفتن زنبور عسل مساوی با نابودی هزاران نوع از گیاهان، گل‌ها و میوه‌ها خواهد بود.

زنبور دمانی

امروزه یکی از مهم‌ترین مسائل طبیعی درمان در جهان زنبوردمانی یعنی استفاده از فرآورده‌ها و تولیدات زنبور نظر عسل، ژل رویال، گرده‌ی گل و موم می‌باشد. اجرای این شیوه‌ی درمان به شکل سنتی قدمت بسیار زیادی داشته به طوری که شاید بتوان زمان آن را هنگام آشنایی انسان با زنبور دانست. به دلیل آثار سوء و گسترش عوارض جانبی داروهای شیمیایی، این روش یک شیوه‌های درمانی کم‌خطر در بسیاری از کشورهای دنیا شناخته شده است.

متخصصین مختلف علوم پزشکی تا کنون اطلاعات کامل و جامعی در خصوص این روش جمع‌آوری نموده و آن را در درمان برخی بیماری‌ها به کار برده که در مواردی نتایج مثبت آن‌ها به ثبت رسیده است.

متأسفانه برخی از مطالب ذکر شده در خصوص این روش درمان تجربی و مبتنی بر شواهد اثبات نشده‌اند بنابراین لزوم تهیه‌ی منبعی معتبر ضروری به نظر رسید.

در این کتاب که در ۵ فصل تهیه و تدوین گردیده است آثار دمانی زنبور عسل و فرآورده‌های آن با استفاده از نتایج تحقیقات علمی انجام شده‌ی داخلی و خارجی آورده شده است. امید است بتواند در جهت ارتقا سطح علمی خوانندگان و روش‌های گامی هر چند کوچک بردارد.